

Vasile ERNU

Mică trilogie a marginalilor

BANDIȚII

Ediția a III-a

Desene de Laurențiu Midvichi

POLIROM
2021

Cuprins

*Dicționar minimal al bandiților
pentru fraieri 7*

Prima carte

La răsărit

Începutul. 13
Cum l-am cunoscut pe Profesor 24
Un sectant printre leandri și bandiți. 38
Sfârșitul copilăriei 55
Despre bătaie, dresaj și ritual
de împerechere 72

Cartea a doua

La amiază

Pianistul sau virtuozitatea unui hoț
de buzunare 95
Despre buzunare și haine: de la *haute
couture* și *prêt-à-porter* la uniforme
și zeghe 113
Țigan – aventuri prin stepa Bugeacului. 126
Fenea sau despre limba hoților. 144
Despre tatuaj, oameni goi sau istoria
scrisă pe corp. 164

Cartea a treia

La asfințit

Drumuri și contrabandă	183
Legea hoților și povestea castelor spusă de ultimul hoț în lege	198
Profesorul – hoțul care mi-a schimbat viața	215
La bordel cu <i>tiotea</i> Hana	235
Legende cu <i>cifir</i>	254

Cartea a patra

La miez de noapte

Clanul cerșetorilor: ultimii oameni, ultimii sfinți	277
Finkă: un <i>killer</i> între cuțit și icoană	294
Mercurul roșu, mirajul unei generații ratate	310
Întâlnirea cu un bandit devenit oligarh	326
Final cu miros, moarte și lacrimi	346
<i>Mulțumiri</i>	361

Însă după '90 lucrurile au luat-o razna cu totul, de nu mai știi cine-i bandit și cine nu. Sau, mai degrabă, după '90 am impresia că toată lumea a vrut să mimeze modul lor de viață. Cert e că Profesorul era destul de sever cu aceste lucruri, dar îl mai lăsa pe Makintoș din când în când să bea bere cu vodcă, fiindcă, la ce malac era, puteai să torni în el și un butoi de bere și nu i se întâmpla nimic. Doar se înroșea puțin și parcă mergea mai agale – în rest, era drept ca o lumânare.

— Lumea, Vasika, se împarte, după cum bine știi, căci ai citit Babel, în oameni care știu să bea vodcă și oameni care nu știu să bea vodcă, zicea el și recita un întreg fragment din *Povestiri din Odessa* a lui Isaac Babel. Ei bine, Makintoș este unul dintre cei care știu să bea vodcă și de aceea îl las. Uite însă, îl am pe Maț. Bun băiat, profesionist și face tot ce-i spui, fără să te bage în bucluc – cu o singură excepție. Să nu care cumva să bea. Cum se apucă de băut, te poți aștepta de la el la cele mai mari orori posibile. Devine *bespredelișik*, uită de el și face ce mintea noastră nici nu-și poate imagina. Am avut atâtea probleme cu el, dar e de neschimbat! Trebuie control, căci altfel devenim vulnerabili și putem cădea în mâinile *musorilor* pentru niște prostii banale. Mintea trebuie să fie limpede. Mai ales seara, când plecăm la muncă. Deoarece noi sîntem păsări de noapte și cu atît mai mult trebuie să fim lucizi, pentru că trebuie să vedem în noapte. În viață trebuie să știi cîteva lucruri importante, printre care și să vorbești cu cei din jurul tău. De aceea trebuie să știi să bei, pentru că a bea este poate forma maximă a comunicării. Cine știe să bea corect știe să comunice corect.

Ce poți să comunici cu un om care nu știe să bea? Nimic. Iar cu unul care nu bea nu poate exista nici o comunicare. Comunicarea prin băutură este darul zeilor și cine-l poate controla controlează tot. Atunci omul spune tot ce nu poate cu mintea încătușată de rațiune, ură și complexe. Vinul dezleagă mințile și limbile, destupă urechile, ascute văzul și ne ajută să înțelegem ceea ce în mod normal ne este ascuns. Dar numai în cazul celor care știu să bea și să controleze acest proces. Cine nu știe va fi luat de val și va fi controlat el de diavolul-alcool, care, odată descătușat, nu mai poate fi oprit. Toți trebuie să știm să vorbim o limbă. Alcoolul este una dintre aceste limbi, dar, pe cât e de folositoare, pe atât de periculoasă. De bine, de rău, dacă sîntem cu mințile la cap, toți știm să vorbim o limbă. Unii au noroc și vorbesc două. Cei mai norocoși vorbesc mai multe. Însă, chiar și atunci cînd vorbești o singură limbă, e nevoie să știi mai multe registre ale ei. Nu te poți descurca în viață doar cu unul. Sau rămîi doar în grupul tău restrîns. Tu înveți să vorbești acasă cu ai tăi. Cu părinții și în familie, în general, bagajul de cuvinte, chiar și în mediile foarte pretențioase și elitiste, este destul de redus. Faimoșii „șapte ani de acasă” sînt mai degrabă despre o stare de lucruri și despre un set de reguli – sau lipsa lor – decît despre un vocabular. Părinții și copiii vorbesc puțin între ei. Tot mai puțin. Pînă și cîinele aude mai multe cuvinte decît aud copiii de la părinții lor. Asta e o observație banală. Și, cînd le aud, sînt reguli, ordine, negații. NU – asta aude cel mai des un copil de la părinții lui. Puțini sînt cei care știu să nu folosească această formulă neagră, distructivă. Copiii sînt crescuți prin

negație și ordine. Și de aceea, poate, de cele mai multe ori își reneagă părinții cu prima ocazie, în adolescență. Răspund cu aceeași monedă când au puterea de a-i înfrunța. Copiii sînt trimiși la grădiniță și la școală. Să fie luminați, educați și învățați. Și aici începe fabrica de formare. Este o mașină de prelucrat bușteanul primit de la părinți și din ea trebuie să iasă Pinocchio. Dar Pinocchio nu iese întotdeauna cum vrea armata de profesori puși să scoată din buștean, pe calapodul dorit, modelul comandat. Fiecare vine cu lemnul lui. Unul e mai tare, altul mai moale, altul mai umed, altul mai putred. Și apar în sistem tot soiul de Pinocchio defecti, imperfecti. Unii au o personalitate puternică și nu acceptă nicicum regulile acestea. Alții pur și simplu sînt omorîți de aceste reguli. Alții sînt îndobitociți. Iar alții se înscriu perfect în aceste ritmuri și devin acel Pinocchio fără cusur pe care și-l dorește sistemul. Cu cei perfecti știm ce se întîmplă. Însă marea surpriză vine de la cei imperfecti, care sînt aruncați afară din circuitul corect. Imperfecțiunile fac minuni uneori. Școala este făcută de ei să ne domesticească și să ne subordoneze unei lumi cu reguli. Totuși, noi nu sîntem roboți și animale domestice. În noi se ascunde o lume a puterii, a creației și a libertății. Crezi că școala lor este făcută să ne dezvolte aceste aptitudini sau să ni le atrofieze, să ni le subordoneze? Și în școală învățăm o limbă. Este limba unificatoare oficială: venim cît de cît diferiți și ieșim aproape identici, venim unicate și ieșim produse în serie. Școala are norme proprii, cu setul de cunoștințe și corectitudinea ei. Acolo ne învață cum și ce e bine să spui,

ce e bine să alegi în viață. Ce cuvinte nu se spun, căci nu e civilizată. Aici are loc învățarea unor formule false și dogmatice, care ne omoară toate simțurile ascuțite ale fiarei din noi. Aici ne sînt omorîte instinctul și foamea de creație și de libertate. Și tot aici învățăm ritualul de a vorbi corect, frumos și supus. Aici sîntem învățați să fim falși și să mințim. Și aici înțelegem că, pe cît vom fi mai falși și vom putea minți mai bine, pe atît vom avea mai mult succes în carieră. Aici se naște puterea de a fi fals, puterea celui care înlocuiește adevărul cu mimarea lui. Școala, în definitiv, asta ne învață: să mimăm perfect binele și adevărul. Puterea lumii fraierilor în puterea de a fi fals, de a minți. Ce a răspuns Cain cînd a fost întrebat de Dumnezeu unde este fratele său, Abel? „Nu știu. Sînt eu păzitorul fratelui meu?” Mai avem registre ale limbii? Da. Mai avem nevoie de a învăța limba puterii oficiale, pe care începi s-o studiezi în școală. Însă, în viața de zi cu zi, statul, puterea oficială, vorbește cu tine într-o limbă de lemn. Comuniștii aveau una idioată, cei de azi au una mai sclipitoare, dar la fel de idioată. Tot puterea îți impune să înveți, măcar minimal, limba birocrăției, care e destul de tehnică, pentru a reuși să rezolvi acele intersecții necesare cu statul, legate de acte, impozite, taxe, legi. În cazul nostru, al bandiților, lucrurile se complică, fiindcă noi, vrem, nu vrem, avem o legătură mult mai strînsă cu statul decît oamenii obișnuiți și trebuie să avem mult mai multe cunoștințe din lumea puterii și din limba ei. În definitiv, toți vor disciplină și control. Noul monstru al acestei lumi este controlul: școală, armată, poliție, coduri, parole peste parole și

cifruri. Totul devine o limbă a controlului. Zi-mi că nu folosești, zi de zi, la drăciile alea electronice, zeci de coduri și parole. Asta se numește nu deschidere, ci control și închidere. Vai și amar de lumea în care nu se mai sparg băncile, pentru că e o lume terminată! Noi avem obligația de a sparge băncile pentru a stopa această nebunie a controlului. A sparge o bancă este un semn al libertății umane. Cum zice Finkă, să ne rugăm pentru spărgătorii de bănci, că a lor este împărăția libertății. Să revenim totuși. Omul se naște ca să fie educat, controlat, adică domesticit. Nu oricum, ci după un anumit calapod. Iar în acest scop și-a construit instituții. Viața omului nu este decît o trecere dintr-o instituție închisă, cu regulile ei, spre o altă instituție închisă, cu alte reguli ale ei. Familia te pregătește pentru școală, școala te pregătește pentru fabrică și corporație și din cînd în cînd mai nimeresti în instituții precum armata sau spitalul. Au și ele funcțiile lor, de a te „prelucra“, profilactic, pentru o bună funcționare în viața standardizată. Însă, pentru toate aceste instituții care au ca scop disciplinarea ta prin control, există o instituție-model *par excellence*: pușcăria. Viața adevărată începe odată cu pușcăria. Ea este măsura tuturor lucrurilor. Omul începe să devină om în toată puterea cuvîntului odată cu pușcăria, de aceea, cine nu a trecut prin pușcărie nu poate fi numit cu adevărat om. De aceea, despre noi se spune că sîntem ultimii oameni adevărați. De ce? NU doar pentru că am trecut pe acolo, ci pentru că nu ne-am supus aceluși loc și nu am acceptat să fim domesticiți. Fraierilor însă le este de ajuns grădinița pentru a fi domesticiți.

Ce poate fi mai trist decît lupul devenit cîine? Am citit într-o carte pe care mi-ai dat-o tu, Vasika, ceva de genul ăsta și tare mi-a plăcut: „Oamenii culți adoptară punctul de vedere al organelor de anchetă“. Noi însă, bandiții, sîntem făcuți din alt material. Noi niciodată nu adoptăm punctul de vedere al organelor de anchetă. Din contră. De ce? Pentru că noi sîntem fiarele nedomesticite crescute în afara regulilor și a instituțiilor de domesticire și îmblînzire.

Astea erau lungile predici ale Profesorului. Avea obiceiul să mă învețe mereu cîte ceva și îmi tot povestea lucruri și istorii. Bandiții bătrîni, de școală veche, au ceva zen în ei, înțelept, dar o înțelepciune ce vine dintr-o zonă destul de sumbră. Sau poate că așa ne pare nouă?

Și, da, mă învăța să fac lucruri. Să gătesc anumite mîncăruri sau să fac tot soiul de băuturi. De exemplu, braga și *kvasul* erau băuturi pe care el le adora și pe care am început să le fac și eu cu timpul. Ingredientele se găseau: pîinea de secară și drojdia sînt foarte importante. Prăjeam puțin pîinea, să-i dea culoare. Și în rest apă, zahăr, stafide, mentă și lămîie, dacă doream să mai dăm *mirozne*. Știa o mulțime de trucuri. De exemplu, puneam deasupra borcanului o mînușă medicală elastică. Zicea că vom face *Kvas – mîna revoltată*. La început, mîna, adică mînușa, este aproape moartă, stă pleoștită. Procesul are loc treptat, mîna se ridică și se ridică. Și în final e gata să explodeze. Stă falnică, ridicată în sus, și parcă strigă revoltată: jos căldura, jos setea!!! Procesul a luat sfîrșit. Lichidul e tocmai bun pentru stingerea căldurii și a setei. Era un proces spectaculos și dura cîteva zile. În timp ce tot așteptam să se revolte